

Računovodstvo je zaokruženi sustav znanstvenih metoda i tehnika evidentiranja i količinskog iskazivanja ekonomskih transakcija, svojevrsnog planiranja, nadziranja i analiziranja stanja i kretanja imovine, dugova (obveza), kapitala, prihoda i rashoda, kao i utvrđivanje financijskog rezultata poduzeća i sastavljanje financijskih izvještaja.

Knjigovodstvo je dio računovodstva.

Poduzeće se može definirati kao složen, dinamičan i stokastičan sustav koji se sastoji od tri bitna podsustava. To su izvođački, informacijski i upravljački podsustav.

Izvođački podsustav poduzeća obuhvaća sve bitne poslovne funkcije poduzeća kao npr. nabavu, proizvodnju, prodaju, kadrove i dr.

Informacijski podsustav je spona između izvođačkog i upravljačkog podsustava.

Upravljački podsustav poduzeća obuhvaća sve upravljačke funkcije: planiranje, odlučivanje, rukovođenje i kontrolu.

Računovodstvo kao dio informacijskog sustava možemo posmatrati s dva gledišta:

1. Gledište poslovanja
2. Gledište djelatnosti

1. GLEDIŠTE POSLOVANJA

a) Financijsko računovodstvo

- bilanca (STATIČKI FINANCIJSKI IZVJEŠTJ)
- račun dobitka i gubitka (DINAMIČNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ)
- izvješća o novčanim tijekovima
- izvješća o svim promjenama glavnice
- računovodstvene politike i bilješke uz financijska izvješća

b) Računovodstvo troškova – interno računovodstvo jer je okrenuto unutarnjim korisnicima

c) Upravljačko računovodstvo – nova kategorija koja se bavi izučavanjem financijskih izvještaja

2. GLEDIŠTE DJELATNOSTI

a) Računovodstveno planiranje

b) Knjigovodstvo

c) Računovodstvena kontrola

d) Računovodstvena analiza

e) Računovodstveno informiranje

Knjigovodstvo je djelatnost koja se bavi skupljanjem, uređivanjem, početnom obradom i prikazivanjem podataka o poslovnim procesima i stanjima. Ono je posebna i najpouzdanija evidencija poslovanja.

a) TEMELJNA RAČUNOVODSTVENA NAČELA

1. Načelo kontinuiranosti
2. Načelo dosljednosti
3. Načelo razgraničenja ili priznanja ekonomskih promjena u trenutku nastanka

b) NAČELA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

1. Načelo opreznosti
2. Načelo prevage suštine nad formom
3. Materijalnost

c) OSTALA ZNAČAJNIJA RAČUNOVODSTVENA NAČELA

DVOJNO KNJIGOVODSTVO

Osnovno je obilježje dvojnog knjigovodstva da se svaka poslovna promjena knjiži usporedno barem na dva različita konta, na kojima uzrokuje promjene suprotne prirode – na jednom kontu pozitivna, a na drugom negativna.

Načela dvojnog knjigovodstva

1. Načelo bilančne ravnoteže i permanentnog bilanciranja
2. Načelo raščlanjivanja ili individualiziranja promjena
3. Načelo grupiranja ili sistematiziranja promjena
4. Načelo kronološke i sustavne evidencije
5. Načelo dokumentiranosti
6. Načelo formalnosti i urednosti

Knjigovodstvena isprava je pisani dokaz o nastaloj poslovnoj promjeni, a služi kao podloga za unošenje podataka u poslovne knjige i nadzor nad obavljanjem poslovnih zahvata.

Zadaca joj je:

- temelj je za nadziranje ispravnosti nastalog poslovnog događaja
- temelj je za unos podataka u poslovne knjige
- jedan je od temelja revizije financijskih izvješća

Računovodstvene knjige čine evidencije kojima se kronološki i na sustavan način bilježe promjene.

Temeljne		Pomoćne	
Dnevnik	Glavna knjiga	Analitičke evidencije	Druge pomoćne knjige

Dnevnik je jedna od temeljnih računovodstvenih knjiga gdje se promjene bilježe kronološki odnosno vremenskim slijedom. Sadrži – datum, oznaka knjigovodstvene isprave, kratak opis, račun, dugovnu, potražnu stranu

Glavna knjiga je sustavna knjigovodstvena evidencija u koju se unose iste promjene kao i u dnevnik ali razvrstane po određenim segmentima koji se grupiraju, a s aspekta bilance i s aspekta računa dobiti i gubitka.

Zbroj dugovnih i potražnih strana dnevnika mora biti jednak zbroju svih svota zabilježenih na dugovnim i potražnim stranama računa glavne knjige. To je temelj za formalnu kontrolu ispravnosti provedenih knjiženja u glavnoj knjizi.

KONTA su raščlanjeni dijelovi bilance te računa dobiti i gubitka koji služe za skraćeno bilježenje i sustavno obuhvaćanje stanovitih ekonomskih promjena što nastaju u poslovnim procesima, a mogu se vrijednosno izraziti.

Imamo konta po SADRŽAJU i konta po OBLIKU.

1. Po sadržaju konta se dijele po:

- a) karakteru i funkciji salda koji iskazuju
- b) samostalnosti
- c) složenosti
- d) položaju u bilanci

a) Po karakteru i funkciji salda koji iskazuju imamo:

- konta stanja (to su konta aktivne i konta pasive)
- konta uspjeha (to su konta rashoda i konta prihoda)
- mješovita konta

b) Po samostalnosti imamo:

- samostalna konta
- konta korekcije (to su konta ispravka vrijednosti i konta odstupanja)
- vezana konta ili takozvana polukonta

c) Po složenosti imamo:

- sintetička konta (zbirni podaci)
- analitička konta (raščlanjeni dijelovi sintetičkih konta)

d) Po položaju u bilanci imamo:

- konta bilančne evidencije
- konta izvanbilančne evidencije

2. Po obliku konta se dijele

- a) konta po foliju
- b) konta po pagini
- c) stupnjeviti ili stepenasti oblik konta
- d) tabelarni (američki) oblik konta
- e) kombinirani oblik konta
- f) ostali oblici konta

RAČUNSKI PLAN je instrument putem kojega se ostvaruje red u računovodstvu i u poslovanju.

Kriteriji razvrstavanja pozicija

- imovina
- glavnica i obveze
- rashodi
- prihodi
- rezultat tekućeg razdoblja

Načela rasporeda pozicija:

- funkcijsko
- bilančno
- kombinirano

RAZREDI	0 - 9	
SKUPINE	00 – 99	
OSNOVNI ILI SINTETIČNI RAČUNI	000 – 999	
ANALITIČKI RAČUNI	0000 – 9999	

AKTIVA U BILANCI - Imovina

Imovina se definira kao resursi ili prava kojima poduzeće raspolaže ili su pod njegovom nepobitnom kontrolom kao rezultat prethodnih transakcija ili događaja, a s kojima će ostvariti predviđeni poslovni poduhvat od kojeg se očekuje da će u budućnosti poduzeću priskrbiti ekonomsku korist.

Prema pojmovnom obliku imovina se dijeli:

- a) novac (gotovina i nalozi i novčani ekvivalent koji mora ispunjavati 2 kriterija – da je ulog moguće lako i brzo pretvoriti u novac i da je rok dospeljeća dovoljno kratak da na ulog ne utječe kamatna stopa
- b) materijalne stvari (opipljivi fizički oblik- zemljište, građ. objekti, oprema, postrojenja, inventar, zaliha materijala i dr.)
- c) potraživanja i ostala prava - (npr. licenca) – društveno (vanjsko) usmjerena prava – interno usmjerena prava
- d) plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda (aktivna vremenska razgraničenja) – prefakturirani prihodi, neukalkulirani troškovi

S gledišta funkcioniranja imovine u poslovnom procesu imamo

- a) stalnu (dugotrajnu) imovinu
- b) tekuću (kratkotrajnu) imovinu

STALNA IMOVINA je dio imovine koji će ostati nepromijenjen odnosno zadržati će isti oblik u vremenskom roku duljem od godine dana i koji neće biti utrošen u jednom normalnom proizvodnom ciklusu.

To su:

- nematerijalna imovina
- materijalna imovina
- financijska imovina
- dugoročna potraživanja

Primjer 1:

Poduzeće je nabavilo stroj. Račun je ispostavljen u iznosu od 122.000 kn (nabavna vrijednost 100.000 i PDV 22.000) željeznički troškovi 12.000 kn, prijevoz od stanice 3.000 kn, a instaliranje i probni pogon stroja 5.000 kn.

Formiranje knjigovodstvene (nabavne) vrijednosti

Fakturna vrijednost	100.000
Troškovi dopreme	12.000
Dovoz do poduzeća	3.000
Instaliranje i probni pogon	5.000

KNJIGOV.VRIJED.STROJA	120.000

Knjiženje:

034 Materijalna sredstva u pripremi		220 Dobavljači	
(1) 120.000	120.000 (2)		142.000 (1)
140 PDV		031 Strojevi	
(1) 22.000		(2) 120.000	

Primjer 2:

Kupljen je građevinski objekt po ugovorenoj cijeni od 700.000 kn. Pri utvrđivanju poreza na promet nekretnina procijenjeno je da se od ukupne vrijednosti na zemljište odnosi 100.000 kn, a na građevinski objekt 600.000 kn. Plaćen je porez na promet nekretnina i to za zemljište 5.000 kn, a za građevinski objekt 30.000 kn.

Fakturna vrijednost zemljišta	100.000
Porez na promet nekretnina	5.000
UKUPNO A	105.000
Fakturna vrijednost građevinskog objekta	600.000
Porez na promet nekretnina	30.000
UKUPNO B	630.000
SVEUKUPNO A i B	735.000

Knjiženje:

024 Zemljište u nabavi		034 Materij.sred.u pripremi	
(1) 100.000	105.000 (3)	(1) 600.000	630.000(4)
(2) 5.000		(2) 30.000	
220 Dobavljači		100 ŽR	
	700.000 (1)		35.000 (2)
020 Zemljište		030 Građev.objekti	
(3) 105.000		(4) 630.000	

Nakon što se objekt ili stroj stavi u pogon računa se amortizacija (od prvog sljedećeg mjeseca – u praksi)

TEKUĆA IMOVINA je dio imovine za koju se očekuje da će biti prodan ili utrošen u normalnom proizvodnom procesu u roku od godine dana.

To su:

- zalihe
- potraživanja
- aktivna vremenska razgraničenja
- financijska imovina
- novac u banci i blagajni

PASIVA U BILANCI - dugovi (obveze) i vlasnički kapital

Dugovi (obveze) se klasificiraju na:

- dugoročne obveze
- tekuće obveze
- odgođeno plaćanje troškova i naplaćeni prihodi budućih razdoblja, kao i ostale obveze = pasivna vremenska razgraničenja

Vlasnički kapital označava vrijednost kapitala koji pripada vlasnicima poduzeća neovisno o obliku vlasništva. Računski je jednaka ukupnoj vrijednosti imovine umanjenoj za sve dugove poduzeća.

AKTIVA (IMOVINA) = PASIVA (DUGOVI-OBVEZE I VLASNIČKI KAPITAL)
razredi 0,1,3,6 razredi 2,9

Struktura dugova i vlasničkog kapitala je:

- kapital i pričuve - RAZRED 9
- dugoročna rezerviranja
- dugoročne obveze
- kratkoročne obveze RAZRED 2
- pasivna vremenska razgraničenja

Knjigovodstveno prikazivanje promjena imovina, dugova i vlasničkog kapitala.

U sustavu knjigovodstva svako povećanje aktive knjiži se na dugovnoj strani konta, a povećanje pasivne na potražnu stranu konta.

Imovina		Dugovi		VI. kapital	
Duguje za povećanje	Potražuje za smanjene	Duguje za smanjenje	Potražuje za povećanje	Duguje za smanjenje	Potražuje za povećanje

AKTIVA		PASIVA	
Duguje za povećanje	Potražuje za smanjenje	Duguje za smanjenje	Potražuje za povećanje

Primjer 1:

Poduzetnik je uložio na žiro račun svog poduzeća 10.000 kn.

Dakle, imovina na ŽR je povećana, povećanje na ŽR knjiži se na dugovnoj strani pa ŽRuguje 10.000 kn. Isto tako je i povećan vlasnički kapital, a povećanje vl. kapitala se knjiži na potražnoj strani pa vl.kapital potražuje 10.000 kn

(Imovina)		(Dugovi i vlasnički kapital)	
D	P	D	P
žiro račun		vl. kapital	
(1) 10.000			10.000 (1)

Primjer 2:

Podignuto je 3.000 kn u gotovini sa žiro računa u blagajnu.

Dakle, i žiro račun i blagajna su imovina ali žiro račun se smanjuje pa se iznos od 3.000 kn knjiži na potražuje, a blagajna povećava pa se iznos od 3.000 kn knjiži nauguje.

D	P	D	P
Blagajna		ŽR	
3.000			3.000

Primjer 3:

Vlasnik poduzeća povukao je dio uložene glavnice iz poduzeća u iznosu od 25.000 kn.

Dakle, smanjen je iznos na žiro računu, ali smanjen je i vlasnički kapital. S obzirom da je žiro račun imovina iznos od 25.000 kn knjižimo na potražnu stranu, a vl. kapital smanjenje knjiži na dugovnoj strani.

D	P	D	P
žiro račun		vl. kapital	
	25.000	25.000	

Primjer 4:

Dug prema dobavljaču u iznosu od 8.000 kn plaćen je iz kredita dignutog iz banke.

Dakle, dug prema dobavljaču je smanjen, a dug prema banci povećan. S obzirom da je i jedno i drugo dug možemo reći da dolazi samo do promjene u pasivi. Pasiva smanjenje knjiži na dugovnoj strani, a povećanje na potražnoj strani.

D	P	D	P
Dobavljači		Kredit banke	
8.000			8.000

Primjer 5:

Sa žiro računa poduzeća podmiren je dug prema dobavljačima u iznosu od 9.000 kn

Dakle, dug prema dobavljaču je smanjen, a smanjena je i imovina na žiro računu.

Imovina			Dugovi i vl.kapital		
D	žiro račun	P	D	Dobavljač	P
		9.000	9.000		

B I L A N C A

je STATIČNI računovodstveni odnosno financijski izvještaj jer prikazuje vrijednosno stanje imovine, dugova (obveza) i vlasničkog kapitala na određeni dan odnosno dan bilanciranja. Sastoji se od aktivnog i pasivnog dijela. U aktivnom dijelu se prikazuje vrijednosno stanje imovine, a u pasivnom dijelu stanje dugova (obveza) i vlasničkog kapitala (vlasničke glavnice). U bilanci se iskazuje samo vrijednos imovine poduzeća i to jedanput po pojavnom obliku i funkciji koju ima u poslovnom procesu (aktiva), a drugi put prema "vlasnosti" i ročnosti (pasiva).

Aktiva = stalna imovina + tekuća imovina

U knjigovodstvenom smislu aktiva je dio bilance u koji se osim ukupne imovine poduzeća može uključiti i izgubljena imovinska vrijednost (npr. gubitak) iskazan iznad visine kapitala (GK).

Aktiva = Imovina + Gubitak iznad visine kapitala

Pojam pasive obuhvaća dugove (D) i vlasnički kapital (K) pa vrijedi i

$P = D + K$

Temeljem podataka iz bilance otvaraju se poslovne knjige. Osnovna zadaća bilance je utvrditi imovinsko stanje. Bilancu možemo prikazati u obliku dvostranog računa ili u stupnjevitom obliku.

(4. i 7. smjernica Europske unije)

Primjer:

Početni inventar novoosnovanog poduzeća X iskazuje sljedeće stanje imovine, dugova i vlasničkog kapitala: zemljište 5.000 kn, građ.objekti 20.000 kn, oprema 10.000 kn, sirovine 7.000 kn, potraživanje od kupaca 20.000 kn, gotovina 8.000 kn, dugoročni kredit 10.000 kn, kratkoročni kredit 8.000 kn, obveze prema dobavljačima 22.000 kn, kapital 30.000 kn.

A K T I V A

P A S I V A

RB	Opis	Iznos	RB	Opis	Iznos
A	STALNA IMOVINA	35.000	C	VL.KAPITAL	30.000
1.	Zemljišta	5.000	7	Vlasnička glavnica	30.000
2.	Građevinski objekti	20.000	D	DUGOROČNE OBVEZE	10.000
			8.	Dugoročni krediti	10.000
B	TEKUĆA IMOVINA	35.000	E	KRA TKOROČNE OBVEZE	30.000
4.	Sirovine	7.000	9.	Dobavljači	22.000
5.	Potraživanje od kupaca	20.000	10.	Kratkoročni krediti	8.000
6.	Gotovina	8.000			
	UKUPNO AKTIVA	70.000		UKUPNO PASIVA	70.000

Knjiženje:

D	1. Zemljište	P	D	7. VI. Kapital	P
5.000				30.000	
D	2. Građ.obj.	P	D	8. Dugoroč.kredit	P
20.000				10.000	
D	3. Oprema	P	D	9. Dobavljači	P
10.000				22.000	
D	4. Sirovine	P	D	10. Kratkoroč.kredit	P
7.000				8.000	
D	5. Potraž.od kupaca	P			
20.000					
D	6. Gotovina	P			

Poduzetnici se dijele na male, srednje velike i velike

Mali su oni koji ne prelaze dva od sljedeća tri kriterija

- zbroj bilance nakon odbitka gubitka iskazanog u aktivu u protuvrijednosti 2.000.000	DEM
- prihod u 12 mjeseci prije sastavljanja bilance u protuvrijednosti 4.000.000	DEM
- godišnji prosjek zaposlenih namještenika	50

Srednje veliki su oni koji prelaze dva od gore navedenih kriterija ali nikad ne prelaze dva od ovih:

- zbroj bilance nakon odbitka gubitka iskazanog u aktivu u protuvrijednosti 8.000.000	DEM
- prihod u 12 mjeseci prije sastavljanja bilance u protuvrijednosti 16.000.000	DEM
- godišnji prosjek zaposlenih namještenika	250

Veliki su oni koji prelaze bar dva od tri gore navedenih kriterija

BILANČNA NAČELA

1. Načelo tvrtke
2. Vremensko razdoblje
3. Načelo izjašnjavanja u novčanim vrijednostima
4. Rezultati poslovanja
5. Stabilna novčana jedinica
6. Objektivnost
7. Načelo bilančne jasnoće
8. Načelo bilančne istina
9. Načelo bilančnog spajanja
10. Načelo zaštite vjerovnika

OPĆA POLITIKA BILANČNIH PROCJENA

- A) Nabavna cijena
- B) Tržna ili dnevna cijena
- C) Funkcionalna cijena
- D) Likvidacijska cijena
- E) Reprodukcijska cijena

Tihe pričuve postoje u bilanci ako se:

- podcjenjuju pozicije aktive i
- precjenjuju pozicije pasive

VRSTE BILANCE

a) Prema vremenu sastavljanja

- proračunske (planske ili prethodne)
- obračunske (stvarne ili naknadne)

b) Prema razlogu i cilju sastavljanja

- početna bilanca
- zaključna
- posebna
- podbilanca
- skraćena
- inventurna
- primopredajna
- likvidacijska
- fuzijska
- diobena
- sanacijska
- stečajna
- konsolidirana
- zbrojna

IZRADA BILANCE I KONAČNE BILANCE

Prema sljedećim podacima izradite bruto bilancu i konačnu bilancu te provedite knjiženje

1	Stalna imovina - mater.dio (strojevi)	300.000
2	ŽR uplata	110.000
2a	ŽR isplata	90.000
3	Blagajna uplata	5.000
3a	Blagajna isplata	2.000
4	Mjenice primljene	142.000
4a	Mjenice podmirene	88.000
5	Potraživanje od kupaca	14.000
5a	Kupac platio	10.000
6	Obveze za PDV (potražuje)	9.000
6a	Podmirene obveze za PDV	9.000
7	Dobavljači	60.000

7a	Dobavljačima plaćeno	45.000
8	Sirovine i materijal (zalihe)	73.000
8a	Materijal izdan u proizvodnji	65.000
9	Proizvodnja u tijeku	84.000
9a	Završeni proizvodi	72.000
10	Gotovi proizvodi	120.000
10a	Prodani gotovi proizvodi	103.000
11	Troškovi prodanih proizvoda	58.000
12	Ostali troškovi poslovanja	10.000
13	Prihodi od prodanih proizvoda	100.000
14	Ostali prihodi	8.000
15	Kapital	350.000
16	Kratkoročni krediti	13.000

RB	NAZIV KONTA	BRUTO BILANCA				KONAČNA BILANCA			
		Prometna bilanca		Saldo bilanca		BILANCA		Račun dobiti i gubitka	
		Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	AKTIVA	PASIVA	RASHODI	PRIHODI
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	Stalna imovina-mat.dio (stroj)	300.000		300.000		300.000			
2	ŽR	110.000	90.000	20.000		20.000			
3	Blagajna	5.000	2.000	3.000		3.000			
4	Mjenice (primljene)	142.000	88.000	54.000		54.000			
5	Potraživanja od kupaca	14.000	10.000	4.000		4.000			
6	Obveze za PDV	9.000	9.000						
7	Dobavljači	45.000	60.000		15.000		15.000		
8	Sirovine i materijal	73.000	65.000	8.000		8.000			
9	Proizvodnja u tijeku	84.000	72.000	12.000		12.000			
10	Gotovi proizvodi	120.000	103.000	17.000		17.000			
11	Troškovi prodanih proizvoda	58.000		58.000				58.000	
12	Dr.troškovi poslovanja	10.000		10.000				10.000	
13	Prihodi od prodanih proizvoda		100.000		10.000				100.000
14	Ostali prihodi		8.000		8.000				8.000
15	Upisani kapital		350.000		350.000		350.000		
16	Kratkor.kredit (primljeni)		13.000		13.000		13.000		
	U K U P N O	970.000	970.000	486.000	486.000	418.000	378.000	68.000	108.000
	POZITIVNI REZULTAT						40.000	40.000	
	UKUP. IZNOS KONAČNE BILANCE					418.000	418.000	108.000	108.000

D	Strojevi	P
1	300.000	

D	ŽR	P
2	110.000	90.000 2a

D	Blagajna	P
3	5.000	2.000 3a

D	Primlj.mjenica	P
4	142.000	80.000 4a

D	Potraž.od kupaca	P
5	14.000	10.000 5a

D	Obveze za PDV	P
6a	9.000	9.000 6

D	Dobavljači	P
7a	45.000	60.000 7

D	Sirovine i materij.	P
8	73.000	65.000 8a

D	Proizv.u tijeku	P
9	84.000	72.000 9a

D	Gotovi proizv.	P	D	Troš.prod.proizv.	P	D	Ostali trošk.poslov.	P
10	120.000	103.000 10a	11	58.000		12	10.000	
D	Prih.od prodaje	P	D	Ostali prihodi	P	D	Kapital	P
	100.000 13			8.000 14			350.000 15	
D	Primlj.kratkor.kredit	P						
	13.000 16							

BILANČNE PROMJENE NA IMOVINI I KAPITLU

- a) Centripetalne promjene (povećava se i aktiva i pasiva tj. stanje bilance se povećalo)
- b) Centrifugalne promjene (smanjuje se i aktiva i pasiva tj. stanje bilance se smanjilo)
- c) Koncentrične promjene (promjena se dešava samo u aktivni, tj. stanje u bilanci ostaje isto)
- d) Periferijske promjene (promjena se dešava samo u pasivi, tj. stanje u bilanci ostaje isto)

Primjer:

Poduzeće na početku razdoblja raspolaže sljedećom imovinom: poslovne zgrade i oprema (stalna imovina) 50.000, gotovina na ŽR 10.000, potraživanja od kupaca 15.000 i zalihe materijala 25.000. Za raspoloživu imovinu poduzeće ima sljedeće obveze: vl.kapital 55.000, krediti 25.000, dobavljači 20.000.

Bilanca na početku razdoblja je sljedeća:

Aktiva		Pasiva	
Zgrade i oprema	50.000	VI.kapital	55.000
ŽR	10.000	kredit	25.000
Potraživanja od kupaca	15.000	dobavljači	20.000
Zalihe materijala	25.000		
	100.000		100.000

Prema fakturi dobavljača nabavljen je materijal u vrijednosti 5.000. Dakle došlo je do povećanja i aktive i pasive tj. bilanca se mijenja pa zalihe sada iznose 30.000, a dobavljači 25.000, a ukupan iznos bilance se povećao i sada je 105.000. TO JE PRIMJER CENTRIPETALNE PROMJENE

Zalihe materijala	Dobavljači
5.000	5.000

Obveza prema dobavljaču u iznosu od 5.000 plaćena je sa ŽR. Dakle sada dolazi do smanjenja i aktive i pasive tj. sada ŽR iznosi 5.000, a dobavljači 20.000 Ukupan iznos bilance se mijenja tj. smanjuje i sada je 100.000. TO JE PRIMJER CENTRIFUGALNE PROMJENE

žiro račun	Dobavljači
5.000	5.000

Potraživanje od kupaca u iznosu od 10.000 uplaćeno je doznakom gotovine na ŽR. Došlo je do promjene u aktivi odnosno kupci se smanjuju, a žiro račun povećava, ukupan zbroj bilance ostaje isti. TO JE PRIMJER KONCENTRIČNE PROMJENE

kupci	žiro račun
10.000	10.000

Obveza prema dobavljaču u iznosu od 8.000 podmirena je kreditom banke. Došlo je do promjene u pasivi tj. obveza prema dobavljaču se smanjila, a obveza prema banci povećala. Ukupan zbroj bilance ostaje isti. TO JE PRIMJER PERIFERIJSKE PROMJENE

primljeni krediti	dobavljač
8.000	8.000

CENTRIPETALNA PROMJENA

A	P	ILI	A	P
20.000			+20.000	+20.000

CENTRIFUGALNA PROMJENA

A	P	ILI	A	P
	20.000		-20.000	-20.000

KONCENTRIČNA PROMJENA

A	P	ILI	koncentrična
20.000	20.000		+20.000 -20.000

PERIFERIJSKA PROMJENA

A	P		periferijska
	20.000 20.000	ILI	-20.000 +20.000

RASHODI I PRIHODI

Rashodi (troškovi, izdaci) i prihodi su dinamički određene tj. definirane ekonomske kategorije koje nastaju u poslovanju poduzeća.

Prihod je povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine, odnosno smanjenja obveza što ima za posljedicu povećanje glavnice ali ne onoga u svezi s uplatama od strane sudionika u glavnici.

Rashod je smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja imovine, odnosno stvaranja obveza što za posljedicu ima smanjenje glavnice ali ne one u svezi s raspodjelom glavnice sudionicima.

Odnos rashoda i prihoda te njihov utjecaj na ostvareni rezultat je prikazan sljedećom shemom:

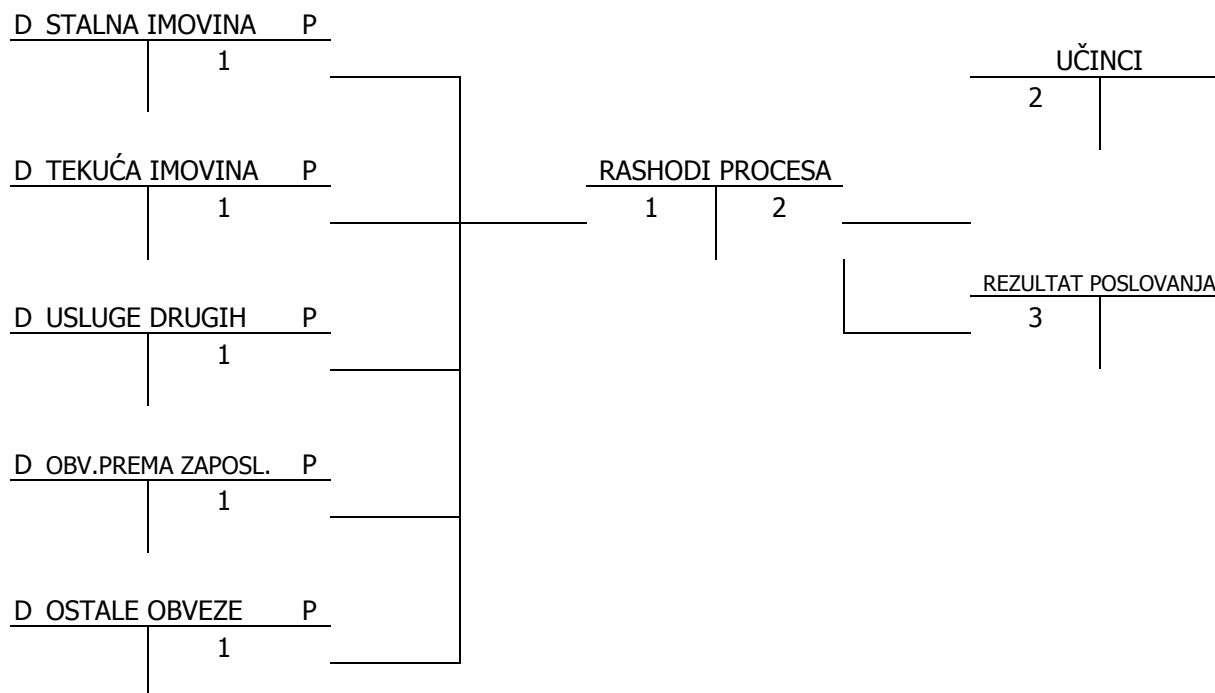
D	KONTA RASHODA	P
saldo	zaključak 1	

D	KONTA PRIHODA	P
2 zaključak	saldo	

D	REZUL.POSLOV.	P
1 uk.rashodi	uk.prihodi	2
3 dobitak		

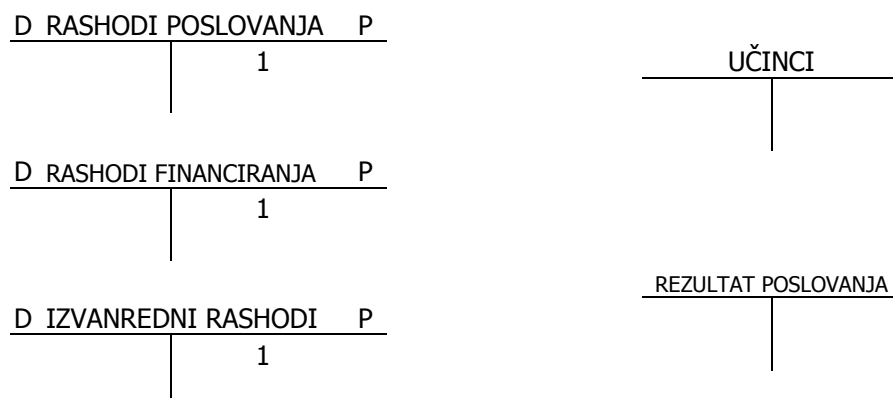
D	VLASN.KAPITAL	P
	saldo	
	dobitak	3

Knjiženje rashoda:

Rashodi su podijeljeni u grupe

1. Rashodi poslovanja – nastaju uslijed osnovne djelatnosti poduzeća (troškovi proizvodnje radi stvaranja učinaka)
2. Rashodi financiranja – nastaju prilikom pribavljanja, korištenja i vraćanja financijskih sredstava (negativne kamate, negativne tečajne razlike, smanjenje vrijednosti dugoročnih i kratkoročnih ulaganja). Ti rashodi odražavaju uspješnost vođenja financijske politike poduzeća u tržišnim uvjetima.
3. Izvanredni rashodi – nastaju temeljem neplaniranog smanjenja vrijednosti imovine ili neplaniranog povećanja obveza. Nastaju kao stavka tekuće godine čija je svrha pokriće gubitka prethodne godine na teret rezultata tekuće godine. Oni ne nastaju prilikom stvaranja učinka pa se s toga ne mogu ukalkulirati u proizvodne troškove.

Utrošak – mogu se definirati kao utrošene količine ili pretpostavljeni utrošeni dijelovi sredstava za rad, predmeta rada, usluga i rada u poslovnom procesu koji dovodi do

proizvoda i obavljenih usluga. Uvijek su vezani za stvaranje učinka. Usko se vezuju uz pojam rashoda i predstavljaju fizičko ulaganje materijalni sredstava i dobara u stvaranju učinaka.

Pojam izdatka vezuje se uz izdavanje odnosno smanjenje gotovine ili novčanih vrijednosti u obračunu. Oni predstavljaju izlaz novca iz poduzeća, a dijele se na gotovinske i obračunske izdatke koji proizlaze iz gotovinskog i obračunskog plaćanja. Izdaci mogu nastati prilikom stvaranja učinaka, a i neovisno tome. Izdaci se uvijek vezuju uz smanjenje novčani sredstava neovisno o svrsi i cilju njihova nastanka.

Troškovi su najznačajniji dio rashoda koji nastaju u skladu s ciljem, svrhom i zadacima poslovanja. Predstavljaju vrijednosno izražene utroške rada, stalne i tekuće imovine te tuđih usluga u poslovnom procesu isključivo radi stvaranja učinaka.

Rashodi utrošci i izdaci koji nisu nastali radi stvaranja učinaka ne predstavljaju trošak.

Troškovi poslovanja dijele se na troškove proizvoda i troškove razdoblja.

Troškove proizvoda čine oni troškovi koji se obračunavaju u vrijednosti zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda. Troškovi proizvoda postaju rashodi u razdoblju kad su proizvodi prodani. Svi nastali troškovi koji se ne uključuju u troškove proizvoda – troškovi razdoblja i nadoknađuju se u ukupno nastalim iznosima iz prihoda obračunskih razdoblja u kojem su nastali.

Odnos rashoda i troškova može se promatrati s gledišta razine obuhvaćanja tako da se rashodi promatraju kao kategorija financijskog računovodstva tj. vanjskog obračuna, a troškovi kao kategorija računovodstva troškova tj. internog obračuna.

NEUTRALNI RASHODI CILJNI RASHODI

TEMELJNI TROŠKOVI DODATNI TROŠKOVI

Postoji rashod koji nema karakter troška tj. trošak koji nema karakter rashoda.

Između rashoda i troškova može nastati nesklad i to:

- a) vremenski
- b) rashodi koji nemaju karakter troška (neutralni) – javljaju se samo u financ.računovodstvu
- c) troškovi koji nemaju karakter rashoda – javljaju se u računov. troškova – kategorija int.računov.
- d) vrijednosno nepodudaranje pojedinih vrsta rashoda i troškova – proizlazi iz ciljeva internog
i eksternog obračuna

Pojam prihoda podrazumijeva povećanje dobara u poduzeću tako dugo dok to predstavlja i ostvarenje primitaka. Prihodi utječu na ostvareni poslovni rezultat poduzeća neovisno o uzroku njihova nastanka.

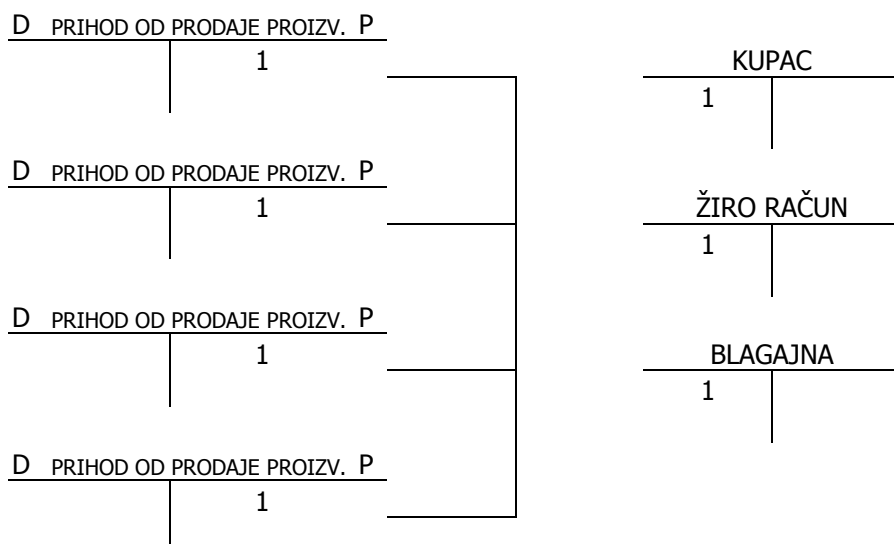
Ciljani prihod – najveći dio nastaje iz procesa stvaranja učinaka

Neutralni prihod – nisu rezultat temeljnih zadataka

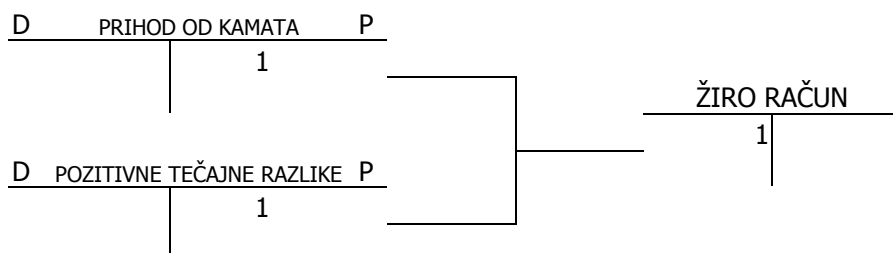
Ovisno o obilježju prihoda i njihovom pojavnom obliku u poslovnom procesu oni se mogu dijeliti na 3 vrste:

- a) prihodi iz osnovne djelatnosti (rač. skupine 75 i 76)
- b) prihodi iz drugih aktivnosti (rač. skupine 74 i 77)
- c) izvanredni prihodi (rač. skupina 78)

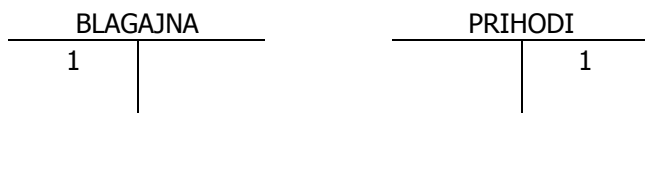
Prihodi iz osnovne djelatnosti – nastaju kao rezultat aktivnosti na stvaranju određene strukture i obujmu učinka i njihova plasmana na tržište, a sukladno svrsi i cilju poslovanja. To su prihodi od prodaje proizvoda i usluga, prodaje robe, materijala i otpadaka, prihod od dotacija subvencija

Prihodi iz drugih aktivnosti – ostvaruju se temeljem plasmana slobodnih financijskih sredstava (prihoda od kamata, pozitivnih tečajnih razlika) te prihod ostvaren od financijskih ulaganja.

Izvanredni prihodi – nastaju temeljem neplaniranog povećanja imovine ili neplaniranim smanjenjem obveza. Nemaju veze s poslovanjem određenog razdoblja.

PRIMICI - UČINCI

Primici predstavljaju ulaske novca u poslovne procese – primici u gotovini i obračunski primici. Najvećim djelom nastaju zbog prodaje učinaka ali i neovisno o tome.

Primici se mogu sagledavati i ovisno o njihovu karakteru odnosno aktivnosti u novčanom toku koji dovodi do stvaranja primitaka. Pa imamo primitke

- iz aktivnosti investiranja (prodaja imovine, obveznica, dionica i sl.)
- iz financijskih aktivnosti (izdavanje jamstava, hipoteke, prodaje vlastitih dionica i sl.)
- iz poslovne aktivnosti vezane za stvaranje učinaka (prodaje za gotovinu, naplatu od kupaca)

Primici mogu biti vezani uz učinak ali i ne moraju.

Učinci su u odnosu prema prihodu ono što su troškovi u odnosu prema rashodu. Učinak je pojam koji se prije svega vezuje uz interni obračun rezultata dok se prihod vezuje uz

obračun rezultata u financijskom knjigovodstvu. Aktivnost na ostvarenju ciljeva poduzeća koji rezultira prodajom određenih proizvoda na tržištu. Prihod je širi pojam od učinka.

NEUTRALNI PRIHOD

CILJNI PRIHODI

SMANJENJE
ZALIHA
UČINAKA

TEKUĆ.PROIZV. I
PRODANI UČINCI

POVEĆ.ZALIHA
UČINAKA

U financijskom se knjigovodstvo obuhvaćaju vrste rashoda neovisno o mjestu i svrsi njihovog nastanka, a razvrstavaju sukladno njihovu utjecaju na ostvareni ukupni rezultat poslovanja.

Cilj obuhvaćanja ukupnih rashoda u financijskom knjigovodstvu jest njihovo što realnije vrednovanje i zaračunavanje pojedinom obračunskom razdoblju radi sučeljavanja s ukupnim prihodima.

U poslovnom procesu nastaju sljedeće osnovne vrste rashoda poslovanja:

- a) rashodi stalne imovine
- b) rashodi tekuće imovine
- c) rashodi rada (plaće zaposlenih)
- d) rashodi tuđih usluga

RASHODI STALNE IMOVINE

U strukturi rashoda stalne imovine najznačajniji rashod je amortizacija.

Amortizacija podrazumijeva postepeno trošenje stalne imovine u određenom poslovnom procesu.

Dobavljač		Stalna imovina		Troškovi amortizacije
	1		3	
				3 4
Gotovina (ŽR)				Učinci
	2			
5		2		4 5

Zemljište nikada nema sadašnju vrijednost 0 i na njega se nikada ne zaračunava amortizacija.

Nabavnu vrijednost stalne imovine čini zbroj fakturne vrijednosti i zavisnih troškova, a to je vrijednost po kojoj se vodi stalna imovina u funkciji.

Trošenje stalne imovine uporabom prikazuje se na kontu ispravka vrijednosti, a to je vrijednost utroška stalne imovine utvrđene odabranom metodom opisa.

Knjiženje ispravka vrijednosti stalne imovine prikazuje se

Nabavna vrijednost stalne imovine		Ispravak vrijednosti stalne imovine		Troškovi amortizacije	
S xxx			1	1	

OD OBRAČUNA AMORTIZACIJE **IZUZIMAJU SE:**

Šume i slični obnovljivi prirodni resursi, izdaci za istraživanje i ekstrakciju minerala, nafte, prirodnog plina i sličnih neobnovljivih generatornih resursa, izdaci za istraživanje i razvoj i goodwill.

Metode amortizacije:

- vremenska metoda
- funkcionalna metoda
- ostale metode

OVISNE O VREMENU

OVISNE O BROJU UČINAKA - FUNKCIONALNE

OSTALE

pravocrtna	degresivna	progresivna	ubrzane
aritmetičke degresivne	geometrijske degresivne	aritmetičke progresivne	geometrijske progresivne
cjelobrojnog			opadajućeg
		salda	zbroja godina

Vremenska metoda

- polazi od vremenskog (korisnog) vijeka trajanja određene imovine.

Relativni dio izražava se stopom amortizacije, a apsolutni udio godišnjim iznosom amortizacije u amortizacijskom vijeku trajanja, a izražava se na slijedeći način

Za građevinske objekte je stopa niska.

Polazi od pretpostavljenog vijeka trajanja imovine.

$$\text{Stopa amortizacije} = \frac{100}{\text{korisni vijek trajanja}}$$

Godina	Proporcionalna metoda		Degresivna metoda		Progresivna metoda	
1	20%	200.000	30%	300.000	10%	100.000
2	20%	200.000	25%	250.000	15%	150.000
3	20%	200.000	20%	200.000	20%	200.000
4	20%	200.000	15%	150.000	25%	250.000
5	20%	200.000	10%	100.000	30%	300.000
UKUPNO	1.000.000		1.000.000		1.000.000	

Odabir metode amortizacije je dio računovodstvene politike.

Politike se mogu mijenjati samo u slučajevima:

- kod izmjene MRS-a
- izmjene Zakona
- kada se procijeni da će se znatno poboljšati stanje poduzeća.

Primjer:

Nabavljen je stroj čija je fakturna vrijednost 15.000,00 kn, troškovi istovara 750,00 kn, troškovi prijevoza 1.000,00 kn i montaža 250,00 kn. Korisni vijek trajanja je 5 godina.

$$\text{Nabavna vrijednost} = 15.000 + 750 + 1000 + 250 = 17.000,00$$

$$\text{Stopa amortizacije} = \frac{100}{\text{Korisni vijek trajanja}} = \frac{100}{5} = 20\%$$

$$\text{Svota amortizacije} = \frac{\text{Nabavna vrijednost}}{\text{Korisni vijek}} = \frac{17.000}{5} = 3.400$$

Datum	Nabavna vrijednost	Stopa amortizacije	Osnovica obračuna	Troškovi amortizacije	Kumulirana amortizacija	Sadašnja (neotpisana) vrijednost imovine
01.01.97.	17.000					17.000
31.12.97.		20%	17.000	3.400	3.400	13.600
21.12.98.		20%	17.000	3.400	6.800	10.200
31.12.99.		20%	17.000	3.400	10.200	6.800
21.12.00.		20%	17.000	3.400	13.600	3.400
31.12.01.		20%	17.000	3.400	17.000	

Knjiženje:

Nabavna vrijednost stroja	Ispravak vrijednosti		Trošak amortizacije
17.000	3.400 (1)	I g.	(1) 3.400
	3.400 (2)	II g.	(2) 3.400

Funkcionalna metoda

- primjenjuje se tamo gdje se učinci mogu mjeriti

Visina funkcionalne metode ovisiti će o intenzitetu korištenja stalne imovine.

Vrijednost

Amortizacije = $\frac{\text{Nabavna vrijednost}}{\text{broj učinaka u amortiz. vijeku trajanja}}$
po učinku

Godišnja amortizacija = br. učinaka x vrijednost amortizacije po učinku

Primjer:

Nabavljen je stroj čija je fakturna vrijednost 15.000,00 kn, troškovi istovara 750,00 kn, troškovi prijevoza 1.000,00 kn i montaže 250,00 kn. Korisni vijek trajanja je 5 god. Radni kapacitet stroja definiran je količinom od 100.000 jedinica i to u prvoj godini sa 20.000, drugoj 30.000, u trećoj 25.000, u četvrtoj 15.000 i u petoj 10.000.

Amortizacija po jedin. Učinka = $\frac{\text{Nabavna vrijednost stroja}}{\text{Br. učinaka}} = \frac{17.000,00}{100.000 \text{ učinaka}} = 0,17$ po jedinici učinaka

Datum	Nabav. Vrij.	Br. učinaka	Vrij. učinka	Trošk. Amort	Kumulir. Vrij.	Sadašnja vrij. Imovine
01.01.97.	17.000,00					17.000,00
31.12.97.		20.000	0,17	3.400,00	3.400,00	13.600,00
31.12.98.		30.000	0,17	5.100,00	8.500,00	8.500,00
31.12.99.		25.000	0,17	4.250,00	12.750,00	4.250,00
31.12.00.		15.000	0,17	2.550,00	15.300,00	1.750,00
31.12.01.		10.000	0,17	1.700,00	17.000,00	0

Ostale metode amortizacije

- metoda opadajućeg salda ili 200%-tna metoda koja se koristi ako želimo prije obnoviti sredstva za novu prodaju. (polazi od unaprijed utvrđene godišnje stope koja predstavlja dvostruku vrijednost amortizirane stope utvrđene po pravocrtnoj metodi).
- metoda cjelobrojnog zbroja godina

a) metoda opadajućeg salda

Primjer:

Nabavljen je stroj čija je nabavna vrijednost 17.000,00 kn. Korisni vijek 5 g.

$$\text{Stopa amort.} = 2 \times \frac{100}{\text{Korisni vijek Trajanja}} = 2 \times \frac{100}{5} = 2 \times 20 = 40 \%$$

Datum	Nabav. Vrij.	Stopa otpisa	Osnovica obrač.	Trošk. Amort	Kumulir. Amort.	Sadašnja vrij.
01.01.97.	17.000,00					17.000,00
31.12.97.		40%	17.000,00	6.800,00	6.800,00	10.200,00
31.12.98.		40%	10.200,00	4.080,00	10.880,00	6.120,00
31.12.99.		40%	6.120,00	2.448,00	13.328,00	3.672,00
31.12.00.		40%	3.072,00	1.469,00	14.797,00	2.203,00
31.12.01.		40%	2.203,00	881,00	15.678,00	1.322,00

Svake godine se primjenjuje ista stopa **ALI NA SADAŠNJU VRIJEDNOST** koja je godinama u opadanju.

Primjenjuje se kod svake vrste imovine kod koje se očekuje brz pad vrijednosti, npr. informatička oprema.

b) Metoda cjelobrojnog zbroja godina

- izražava se u obliku razlomka i ima degresivni karakter. Brojnik uvijek sadrži preostali vijek trajanja stalne imovine, a nazivnik zbroj godina korisnog vijeka trajanja.

Primjer:

Polazeći od podataka u primjeru brojnik će za prvu godinu biti 5, za drugu 4, za treću 3, za drugu 2, za prvu 1, dok će za nazivnik uvijek biti 15 (1+2+3+4+5)

Datum	Nabav. Vrij.	Koefic. otpisa	Osnovica obrač.	Trošk. Amort	Kumulir. Amort.	Sadašnja neotpis. vrij.
01.01.97.	17.000,00					17.000,00
31.12.97.		5/15	17.000,00	5.667,00	5.667,00	11.333,00
31.12.98.		4/15	17.000,00	4.533,00	10.200,00	8.800,00
31.12.99.		3/15	17.000,00	3.400,00	13.600,00	3.400,00
31.12.00.		2/15	17.000,00	2.267,00	15.867,00	1.133,00
31.12.01.		1/15		1.133,00	17.000,00	

RASHODI TEKUĆE IMOVINE

Najznačajniji rashodi tekuće imovine su troškovi osnovnog materijala, a to su ciljni rashodi jer su utrošeni za stvaranje učinaka

MRS 2

- a) po ukupnim troškovima nabave
- b) po neto vrijednosti koja se može realizirati tako da će se u izvješćima iskazivati ona vrijednost koja je u vrijeme izvješćivanja bila niža

Po završetku procesa nabave materijal se uskladišćuje na konto «zalihe materijala» po

- stvarnoj nabavnoj cijeni
- planskoj nabavnoj cijeni

Knjiženje zaliha materijala u financ. Knjigovodstvu po stvarnoj nabavnoj cijeni prikazano je

Rashodi nabave materijala	Zalihe mat.po stvarnoj nabav.cijeni	Troškovi osnov.mater.
(1)	(1) (2)	(2)

1. uskladištenje materijala po stvarnoj nabavnoj cijeni
2. utrošak materijala valoriziran odgovarajućom razinom cijena

Metode utroška zaliha materijala prema MRS 2

- Metoda standardnog troška
- FIFO metoda
- Metoda specifične identifikacije
- Metoda prosječnog ponderiranog troška
- LIFO metoda

Metoda standardnog troška

Koristi se kada nema velike razlike između stvarne i standardne cijene.

Primjer:

1. Nabavljeno je 100 kg materijala po cijeni 300,00 kn/kg. Primljena je faktura dobavljača na svotu od 30.000,00 kn plus 6.600,00 kn PDV. Materijal je na zalihe zadužen po standardnoj cijeni od 320,00 kn/kg.
2. U proces proizvodnje izdano je 40 kg materijala. Obračun utroška je izveden po standardnoj cijeni od 320,00 kn/kg. Za utrošeni materijal knjižena su odstupanja od stvarne cijene zalihe materijala.

Knjiženje:

310 Zalihe mat.po stand.cijeni	220 Dobavlj.zaliha
(1) 32.000 12.800 (2a)	36.600 (1)

140 Predpor.po ulaz.rač.	318 Odstup.od stvarne cijene mater.
(1) 6.600	(2b) 800,00 2.000,00 (1)
408 Odstup.od standard.troška	400 Osnovni mater.i sirovine
800,00 (2b)	(2a) 12.800,00

Ako je ukupni potražni saldo odstupanja standardnih od stvarnih troškova mali i ne utječe bitno na financijski rezultat ta se odstupanja mogu prenijeti na prihode (rač. 779), a zalihe mogu ostati proknjižene u bilanci po standardnim troškovima, a ako je velik tj. Ako su terećenja standardni troškovi puno veći od stvarnih onda troškove zaliha i troškove za prodano treba stornirati do razine stvarnih troškova.

Primjer:

1. Nabavljeno je 100 kg materijala po cijeni od 350 kn. Primljena je faktura dobavljača na 35.000 kn plus 7.700 PDV. Materijal je na zalih zadužen po standardnoj cijeni od 320 kn.
2. U proces proizvodnje izdano je 40 kg materijala. Obračun utroška je izveden po standardnoj cijeni od 320,00 kn/kg. Za utrošeni materijal knjižena su odstupanja od stvarne cijene zalihe materijala.

310 Zalihe mat.po stand.cijeni	220 Dobavlj.zaliha
(1) 32.000 12.800 (2a)	42.700 (1)
140 Predpor.po ulaz.rač.	318 Odstup.od stvarne cijene zaliha
(1) 7.700	(1) 3.000 1.200 (2b)
408 Odstup.od standard.troška	400 Osnovni mater.i sirovine
(2b) 1.200	(2a) 12.800

FIFO metoda (prva ulazna, prva izlazna)

- temelji se na fizičkom tijeku ulaza
- redoslijed nabave uvjetuje redoslijed knjiženja

Troškovi sitnog inventara

- metoda jednokratnog otpisa (troška)
- metoda kalkulativnog otpisa (troška)

(Metoda jednokratnog otpisa)

Sitni inv.na zalihi		Troškovi sitnog inv.	
S xxx	50.000 (1)	(1) 50.000	

(Metoda kalkulativnog otpisa) – primjenjuje se za nešto veću vrijednost i nešto veće trajanje

Sitni inv.na zalihi		Sitn.inv.u upor.	
S 100.000	50.000 (1)	(1) 50.000	

Ispr.vrijed.sit.inv.		Troškovi sit.inv.	
	5.000 (2)	(2) 5.000	

1. 50% sitn.inv. predano u proces proizvodnje (vijek trajanja 10 mj)
2. otpisuje se vrijednost sitnog inventara za prvi mjesec (5.000)

RASHODI RADA – PLAĆE ZAPOSLENIH

Plaće zaposlenih predstavljaju najveći i najznačajniji dio ciljnih rashoda rada koji imaju karakter troška.

Primjer:

1. Obračun plaća za obavljeni rad i naknade plaća koje imaju karakter troška
2. Zaračunavanje troškova u cijenu proizvoda (učinaka)
3. Prodajom učinaka naplaćena je gotovina na ŽR
4. Sa ŽR su isplaćene plaće u tekućem obračunskom razdoblju, a ostatak gotovine osigurava isplatu plaća zaposlenima u sljedećem obračunskom razdoblju

Plaće za obavljeni rad	Troškovi rada	Učinci
(1)	(1) (2)	(2) (3)
Naknade plaća	Plaće iz dobitka	ŽR
(1)	(4)	(3) (4)

a) Oporezivanje danih i primljenih predujmova

- oni nisu ni prihod ni rashod – to su PRIMICI

Ako su dani – aktiva

Ako su primljeni – pasiva

Predujmovi su oporezivi iako isporuke još nisu obavljene

Za primljene predujmove porezna obveza nastaje istekom obračunskog razdoblja u kojem su naplaćeni.

Davatelj predujma može koristiti pravo na pretporez samo ako je od primatelja predujma primio račun za predujam

Predujam se može dati za nabavu dugotrajne ili kratkotrajne imovine ili naručene usluge

Dani predujam

1. Dali smo predujam za usluge promidžbe u svoti od 24.400 (svota PDV u bruto svoti iznosi 4.400)
2. Primili smo račun za predujam
3. Saldiran je PDV. Obveza za PDV nije bilo. Potraživanje za predporez ostavlja se za prebijanje s obvezom u narednom razdoblju.
4. Dobavljač je obavio uslugu promidžbe i ispostavio račun na svotu od 20.000 plus 4.400 za PDV
5. Račun dobavljača podmiren je iz predujma

125 Potr.za pred.za usluge	100 ŽR
(1) 20.000 20.000 (5)	S xxx 24.400 (1)
1408 Pret.p.za koji još nije stečeno pravo	415 Usluge promidžbe
(1) 4.400 4.400 (2)	(4) 20.000

1400 Pretp. Po ulaznim računima	
(2) 4.400	4.400 (3)

1403 Pretp.iz predujmova	
(4) 4.400	4.400 (5)

1407 Potraživanje za razliku pretp.	
(3) 4.400	

220 Dobavljači	
(5) 24.400	24.400 (4)

Primljeni predujam

1. Primili smo predujam za robu u svoti od 12.200 kn. Ispostavili smo račun za predujam na iznos od 10.000 za robu plus 2.200 za PDV.
2. Saldirali smo PDV, pretporeza nije bilo.
3. Podmirili smo obavezu prema PDV.
4. Isporučili smo robu i ispostavili konačni račun na svotu od 10.000 plus 2.200 za PDV
5. Potraživanja od kupaca zatvorili smo s obavezama za primljene predujmove i s umanjnjem obveze za PDV

100 ŽR	
(1) 12.200	2.200 (3)

225 Obveze za primlj.predujm.	
(5) 10.000	10.000 (1)

120 Potraživanja od kupaca	
(4) 12.200	12.200 (5)

2400 Obveze za PDV	
(2) 2.200	2.200 (1)
	2.200 (4)
	2.200 (5)

760 Prihodi od prodane robe	
	10.000 (4)

2407 Obveza po razlici pretp. i poreza	
(3) 2.200	2.200 (2)

Razred 0

00

Primjer:

Ugovorom o osnivanju trgovačkog društva sa ogranič. odgov. osnivači su odredili da se uplati odmah prilikom sudske registracije trgov. Društva svota od 10.000, a kad društvo počne s intenzivnijim poslovanjem ali ne duže od 12 mjeseci od dana osnivanja uplaćuje se preostala svota od 30.000.

002 Potraživanja za upisani
a ne uplać.kapital iz
temelnog udjela u d.o.o.

100 ŽR

(1) 30.000	
------------	--

(2) 10.000	
(3) 30.000	

900 Upisani temeljni
kapital koji je uplaćen

901 Upisani
temelj.kapital koji
nije plaćen

10.000 (2)	
30.000 (4)	

30.000 (1)	
(4) 30.000	

01

Primjer:

Društvo A kupilo je od društva B nematerijalnu imovinu tj. Patent. Za to je društvo A primilo fakturu na 40.000 plus 8.800 za PDV. Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo plaćena je pristojba za registraciju u iznosu od 1.200 Za pravnu uslugu sastavljanja ugovora o ustupanju prava ispostavljena je faktura u iznosu od 1.000 plus 220 za PDV.

015 Nemat.ulaganja u
pripremi

2203 Dobavljači
nemat.imovine

(1) 40.000	42.200 (4)
(2) 1.200	
(3) 1.000	

48.800 (1)	
1.220 (3)	

1400 Pretp.po ulaznim
računima

0120 Ulaganje u patente

(1) 8.800	
(3) 220	

(4) 42.200	
------------	--

4300
Amortiz.nemat.imovine

019
Akumul.amortiz.nemat.imovine

(5) 8.440	
-----------	--

8.440 (5)	
-----------	--

100 ŽR

1.200 (2)	
-----------	--

02

03

Primjer: Kupovina opreme korištenjem kredita banke

1. Građevinsko poduzeće je ugovorilo kupnju građevinske dizalice s domaćim dobavljačem koji je isporučio dizalicu i ispostavio fakturu od 600.000 plus 132.000 za PDV.

2. Banka je odobrila dugoročni kredit investitoru na razdoblje od 3 godine. Kredit se vraća u 6 polugodišnjih anuiteta s kamatom od 9% godišnje. Banka je podmirila faktura dobavljača u svoti od 732.000 iz odobrenog kredita.

3. Stigla je faktura za prijevoz dizalice na svotu od 20.000 plus 4.400 PDV

4. Stigla je faktura dobavljača za montažu dizalice na svotu od 10.000 bez PDV jer dobavljač nije u sustavu PDV

5. Dizalica je stavljena u uporabu

0341 Invest. U tijeku -
oprema

(1) 600.000	630.000 (5)
(3) 20.000	
(4) 10.000	

2202 Dobavljači
opreme

(2) 732.000	732.000 (1)
	1.220 (3)

1400 Pretp.po ulaznim
računima

(1) 132.000	
(3) 4.400	

2520
Dugoroč.financ.kredit

	732.000 (2)
--	-------------

0317 Oprema za
graditeljstvo

(5) 630.000	
-------------	--

2201 Dobavljači usluga

	24.400 (3)
	10.000 (4)

Primjer: Prodaja neamortizirane opreme koja je u uporabi

Nabavna vrijednost stroja u proizvodnji iznosi 400.000, a otpisana vrijednost u trenutku prodaje (akumulirana amortizacija) iznosi 290.000

1. Stroj je prodan i ispostavljena je faktura kupcu na iznos od 150.000 plus 33.000 PDV

2. Kupac je fakturu podmirio mjenicom

1204 Poluproizv.od
kupaca imov.sred.

(1) 183.000	183.000 (3)
-------------	-------------

7715 Prihodi od
prodaje dugot.imov.

	150.000 (1)
--	-------------

0311 Strojevi u pogonu

S 400.000	400.000 (2)
-----------	-------------

2400 Obveze za PDV

	33.000 (1)
--	------------

(3) 4.400

4820 Trošak
neamortiz.vrijed.otuđ.
imov.

(2) 110.000

0391

Akumul.amortiz.oprem.

(2) 290.000 290.000 S

1121 Primljene mjenice

(4) 183.000

06

Primjer:

Dioničko društvo osnovalo je društvo kćer kao d.o.o. U osnivački kapital uplaćen je iznos u novcu od 20.000 te je unesena dugotrajna materijalna imovina (stroj) po procijenjenoj vrijednosti od 30.000 (knjigovodstvena vrijednost 28.000) i materijal u vrijednosti od 15.000.

0601 Udjel u d.o.o.

(1) 65.000

0311 Strojovi i alati

28.000 (1)

3100 Zalihe materijala

15.000 (1)

1000 ŽR

S xxx 20.000 (1)

7717 Prihodi od
procjene

2.000 (1)

Primjer: Dugoročni depoziti

1. Na ime dugoročnog depozita isplaćeno je poslovnoj banci 100.000 kn. Po isteku polugodišta primljena je kamata na depozit 5.000 kn.

2. Preneseno je potraživanje u visini od 80% na depozit jer je tako ugovoreno s investitorom, u svoti od 80.000 na rok od 2 godine

06412 Depoziti u poslov.banci	
(1) 100.000	

7720 Prihodi od kamata	
	5.000 (2)

1200 Potraživanja od kupaca	
	80.000 (3)

1000 ŽR	
(2) 5.000	100.000 (1)

06410 Depoziti iz poslov. Aktivnosti	
(3) 80.000	

Primjer:

1. Društvo Adriatic d.d. otkupilo je 100 vlastitih dionica po cijeni od 154 kn za dionicu. Nominalna vrijednost dionica je 200 kn.

2. Prodano je 10 dionica po 160 kn za dionicu

100 žiro račun 102 blagajna	
(2) 1.600	15.400 (1)

066 Otkupljene vlastite dionice	
(1) 15.400	1.540 (2)

910 Premije na dionice	
	60 (2)

07

Primjer:

Društvo prodaje gotove proizvode na robni kredit uz rok vraćanja od 2 godine. Temeljem ugovora o prodaji i obavljenoj isporuci ispostavljena je faktura na iznos od 55.000 plus 12.100 PDV. Na

kraju I polugodišta naplaćen je prvi anuitet od 16.000 od čega je kamata 3.000. Obračunani PDV na kamate iznosi 660 kn.

0710 Potraživanja s osnove prodaje na kredit	
(1) 67.100	13.000 (3)

7500 Prihodi od prodaje	
	55.000 (1)

2400 Obveze za PDV	
	12.100 (1)
	660 (2)

1220 Ostala potraživ.kamata	
(2) 3.660	3.660 (3)

7720 Prihodi od kamata	
	3.000 (2)

1000 ŽR	
(3) 16.660	

Razred 1

10

Primjer: Promet na ŽR

Dana 16.05. dogodile su se sljedeće promjene

1. Plaćena je faktura dobavljaču u iznosu od 100.000
2. Plaćen je račun za telefon u iznos od 5.000
3. Naplaćena potraživanja od kupca u iznos od 60.000

100 ŽR	
S xxx	100.000 (1)
(3) 60.000	5.000 (2)

2200 Dobav.i zalih.	
(1) 100.000	100.000 S

1200 Potraživ.od kupaca		Dobavlj.usluga	
S 60.000	60.000 (3)	(2) 5.000	5.000 S

Žiro račun – prijelazni konto

- pripada nesamostalnim kontima i ima funkciju da vrši kontrolu ispravnosti promjena.

Funkcije prijelaznog konta:

- kontrolna
- korektivna
- funkcija angažiranja novčanih sredstava
- posrednička funkcija

Primjer:

1. Podizanje gotovine sa ŽR na gotovinski ček

1000 ŽR redoviti konto		1009 ŽR prijelazni konto		1020 Glavna blagajna	
S xxx	5.000	(2)	5.000	(1)	5.000
		07.05.2002. izvadak sa ŽR		06.05.2002. gotov.ček blagajn.uplatnica	

2. Uplata gotovine na ŽR

1020 Glavna blagajna		1009 ŽR prijelazni konto		1000 ŽR redoviti konto	
S xxx	2.000	(1)	2.000	(2)	2.000
		17.5.2002 blagaj.isplatnica opća ili posebna uplat.		18.05.2002. izvadak sa ŽR	

Vrste akreditiva:

- obični – plaćanje s ovog akreditiva obavlja se do iznos koji je na njemu upisan i nije ničime uvjetovan

- b) dokumentarni – plaćanje je uvjetovano podnošenjem dokumenata naznačenih na akreditivu
- c) opozivi – nalogodavac ga može u svakom trenutku opozvati
- d) neopozivi – nalogodavac ga ne može opozvati bez prethodnog odobrenja korisnika kredita
- e) permanentni – omogućuje korisniku akreditiva da se u određenim vremenskim razmacima – dnevno, tjedno ili mjesečno neprekidno koristi iznosom akreditiva ali najduže do dana do kojeg akreditiv vrijedi
- f) akreditiv s rokom trajanja – akreditiv na kojem se navodi rok trajanja. Najduži rok trajanja je 1 god. Osim kod neopozivog koji može vrijediti i duže

Primjer:

1. ABC Split otvara opozivi, obični, permanentni tjedni akreditiv svojoj poslovnici u Zagrebu na iznos od 8.000 za materijalne troškove.
2. Iz otvorenog akreditiva podmirena je obveza prema dobavljaču za isporuku plina u iznosu od 1.500 kn.
3. Na gotovinski ček je iz otvorenog akreditiva podignuto 900 kn za kupnju uredskog materijala i položen u blagajnu poslovnice.

101 Otvoreni akreditiv
u domaćoj valuti

(1) 8.000	1.500 (2)
	900 (3)

1000 ŽR

S xxx	8.000 (1)
-------	-----------

220 Dobavljači

(2) 1.500	
-----------	--

1009 ŽR prijelazni
konto

(3) 900	
---------	--

Primjer: Promet blagajne

1. Gotovinskim čekom dignuta je gotovina sa ŽR od 4.000 i uplaćena je u blagajna
2. Isplaćen je predujam zaposlenika za služben put u iznosu od 2.000
3. Stigao je izvadak sa ŽR kojim je potvrđeno da je podignuta gotovina u iznos od 4.000
4. Zaposlenik je podnio obračun putnog naloga u iznosu od 2.300. Iz blagajne mu je isplaćeno 300 za koliko troškovi prekoračuju predujam
5. Nabavljen je uredski materijal i plaćen gotovinom iz blagajne u iznosu od 500 kn.

1020 Blagajna

(1) 4.000	2.000(2)
-----------	----------

1009 ŽR prijelazni
konto

(3) 4.000	4.000 (1)
-----------	-----------

	300 (4)		
	500(5)		
	1000 ŽR		1301 Potraživ.za isplać.pred.sl.put.
S xxx	4.000 (3)	(2) 2.000	2.000 (4)
	4600 Troškovi dnevnica za sl.put		4010 Uredski materijal
(4) 2.300		(5) 500	

11

Primjer: Uporaba mjenice

1. Poduzeće ABC je obavilo uslugu kupcu i ispostavilo fakturu na iznos od 20.000 + 4.400 PDV
2. Kupac je svoju obavezu podmirio mjenicom na iznos od 24.400
3. Poduzeće ABC je mjenicu podnijelo na naplatu zajedno s nalogom za naplatu
4. Izvadak sa ŽR pokazuje da je mjenica naplaćena

1201 Potraživanja od kupaca	7510 Prihodi od servis.usluga
(1) 24.400 24.400 (2)	20.000 (1)
1121 Mjenica	2400 Obveze za PDV
(2) 24.400 24.400 (3)	4.400 (1)
1129 Čekovi i mjenice predani na napl.	1000 ŽR
(3) 24.400 24.400 (4)	(4) 24.400

Primjer: Depoziti i kaucije

1. Dano je u depozit Zagrebačkoj banci 100.000 kn
2. Na ime kaucije za ambalažu dobavljaču je isplaćeno 24.400 kn. Dobavljač je ispostavio račun za primljenu kauciju u iznosu od 20.000 + 4.400 PDV.
3. Vraćen je dio ambalaže dobavljaču pa je dobavljač vratio i dio kaucije u iznosu od 4.000 + 880 PDV i obavljen je ispravak PDV

1131 Depoziti u bankama	1000 ŽR
----------------------------	---------

(1) 100.000		(3) 4.880	100.000 (1) 24.400 (2)
1132 Dane kaucije		1400 Pretp.po ul. Račun.	
(2) 24.400	4.400 (2a) 4.000 (3)	(2a) 4.400 (3) 880	

Primjer: Vrijednosno usklađenje financijske imovine

1. Za nenaplaćenu mjenicu koja glasi na 8.000 podignut je protest. Na temelju izvješća o protestu knjiži se vrijednosno usklađenje primljene mjenice. Prosudba je da se mjenica neće naplatiti.
2. Rješenjem Suda mjenica je ipak naplaćena zajedno sa pripadajućom zateznom kamatom 8.400
3. Protiv tvrtke ABC podignuta je tužba zbog ne vraćanja kratkoročnog financijskog kredita u iznosu od 2.000. Dani kratkoročni kredit se vrijednosno usklađuje.

444 Vrijedn.usklađ.kratk. finan.imovine		119 Vrijed.usklađ.kratkor. financ.imovine	
(1) 8.000		(2a) 8.000	8.000 (1) 2.000 (3)
(2a) 8.000			
(3) 2.000			
1000 ŽR		1121 Mjenice	
(2) 8.400		S 8.000	8.000 (2)
7720 Prihodi od redov.i zatez.kamata			
	400 (2)		

12

Primjer: Potraživanja od kupaca

1. Kupcu je ispostavljen račun za prodane proizvode u iznosu od 19.520 (16.000 + 3.520 PDV)
2. Ispostavljen je račun za obavljene usluge u iznosu od 12.200 (10.000 + 2.200 PDV)
3. Ispostavljen je račun za prodani otpadni materijal u iznosu od 500 + 110 PDV.

4. Kupci su podmirili dugove

120 Potraživanja od kupaca		750 Prihodi od prodaje proizvoda	
(1) 19.520	32.220 (4)		16.000 (1)
(2) 12.200			
(3) 610			
240 Obveze za PDV		751 Prihodi od prodaje usluga	
	3.520 (1)		10.000 (2)
	2.200 (2)		
	220 (3)		
1000 ŽR		7710 Prihodi od otpadnih sred.	
(4) 32.2330			500 (3)

13

Primjer: Potraživanja od zaposlenih

1. Poslodavac je zbog neispravnih podataka o osobnim olakšicama obračunao manji porez iz plaća koji treba obustaviti zaposleniku iz sljedeće plaće u iznosu od 150
2. Prema internom računu zaposleniku treba obustaviti iz plaće 300 za prehranu u tijeku rada
3. Zaposleniku je isplaćen predujam za troškove službenog putovanja u iznosu od 500.

1305 Potraživ.od zaposl.za manje plaćene poreze i prireze		2410 Obveze za poreze na doh.iz plaća	
(1) 150			150 (1)
1304 Potraživ.od zaposl.za prehranu		7511 Prihodi od restorana i gosiotna	
(2) 300			300 (2)
1301 Potraž.za ispl.predujam za sl.put		1020 Glavna blagajna	
(3) 500			500 (3)

14

Primjer: Potraživanje za pretporez u određenom razdoblju

1400-1404 Pretporez			2400-2405 i 2408 Obveze za PDV	
x	ukup.x		ukup.y	y
x		(1)		y
x				y
x	(x-y)			
		1407 Potraživanja za razliku većeg preporeza od obveze u obrač.razdoblju		
		(x-y)		

Primjer: Potraživanja po konačnom obračunu

1400-1404 Pretporez			2400-2405 i 2408 Obveze za PDV	
x	ukup.x		ukup.y	y
x		(1)		y
x				y
x				
		1409 Potraživanja za više plaćeni PDV po konačnom obrač.		
		x		

* zatražiti od porezne uprave povrat poreza ili

* prenijeti pretporez u sljedeće obračunsko razdoblje

17

Gubitak iznad visine kapitala

IMOVINA
+ GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA
= AKTIVA

(gubitak iznad visine kapitala stavlja se na 17 samo radi bilančne ravnoteže)

Primjer:

Imovina = 80
Dugovi = 100

$$K = I - D$$
$$K = 80 - 100$$
$$K = -20$$

AKTIVA		PASIVA	
IMOVINA	80	KAPITAL	0
GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	20	DUGOVI	100
UKUPNO	100	UKUPNO	100

19

Plaćeni troškovi budućeg razdoblja
(aktivna vremenska razgraničenja)

Primjer: Unaprijed plaćeni troškovi osiguranja

1. Poduzeće je sklopilo s osig.društvom ugovor o osiguranju koji počinje teći od 01.10.2001. godine i traje do 01.10.2002. godine. Primljen je račun od osig.društva na iznos od 120.000 (osig.društva ne zaračunavaju PDV na računu)
2. Račun je podmiren sa ŽR
3. Na datum bilance razgraničeni su troškovi osiguranja. Četvrtina troškova tj. 30.000 terećena je na tekuće razdoblje

1904 Unaprijed plaćeni
troškovi osigur.

(1) 120.000	30.000 (3)
-------------	------------

2201 Dobavljači usluga

(2) 120.000	120.000 (1)
-------------	-------------

1000 ŽR		4640 Troškovi osigura.dugotr.imovine	
S xxx	120.000 (2)	(3) 30.000	

Razred 2

211

Izdane mjenice

100 ŽR		211 Obveze za izdane mjenice		2201 Dobavljači usluga	
S xxx	(2) Mjenica je isplaćena (izv.sa ŽR)		(1) Vlastita mjenica izdata dobavlj.		xxx S

Primjer: Izdana vlastita mjenica s uključenom
Kamatom i PDV na kamate

1. Primljen je račun dobavljača za nabavljene rezervne dijelove u svoti od 40.983,61 + 9.016,39 za PDV. Rezervni dijelovi su zaduženi na skladište
2. Dobavljaču je, u svrhu plaćanja, 01.06. izdana vlastita mjenica s dospijećem na dan 01.07. u svoti od 50.000. Ugovorena je kamata od 12% godišnje uvećana za PDV na kamate. Obračunana kamata iznosi 463,10 + 101,90 za PDV na kamate. Prema tome, vlastita mjenica je izdana na svotu od 50.565,00 (50.000 + 463,10 + 101,90)

NAPOMENA:

Za obračunane kamate i PDV dobavljač ispostavlja račun R1. Troškovi kamata knjiže se kao troškovi budućeg razdoblja, a predporez se ne priznaje dok se mjenica ne isplati.

3. Po izvatku sa ŽR knjižena je isplata vlastite mjenice po dospijeću u svoti od 50.565,00 kn
4. a) knjiženi su troškovi diskontne kamate po mjenici u svoti od 463,10
b) priznat je predporez po obračunu za kamatu u svoti od 101,90

320 Rezervni djelovi		220 Dobavljači	
(1) 40.983,61		(2) 50.000	50.000 (1)
1400 Pretp.po ul.računicma		211 Obveze za izdane mjenice	
(1) 9.016,39		(3) 50.565	50.565 (2)
(4b) 101,90			

194 Troškovi kamata budućih raz.	
(2) 463,10	463,10 (4a)

1408 Pretporez koji još nije priznat	
(2) 101,90	101,90 (4b)

100 ŽR	
S xxx	50.565 (3)

4732 Diskontne kamate po mjenicama	
(4a) 463,10	

220

Dobavljači u zemlji

Primjer:

1. Nabavljen je materijal za potrebe proizvodnje i primljen je račun dobavljača u svoti od 40.000 + 8.800 PDV. Materijal je zadužen na skladište.
2. Primljen je račun dobavljača za usluge čišćenja na svotu od 5.000 + 1.100 PDV
3. Plaćen je račun dobavljača za materijal u svoti od 48.800 sa ŽR
4. Plaćen je račun dobavljaču za usluge čišćenja u svoti od 6.100 sa ŽR

3100 Zalihe sirovina i materijala

(1) 40.000	
------------	--

1400 Pretp.po ul.račun.iobrač.

(1) 8.800	
(2) 1.100	

4122 Usluge čišćenja

(2) 5.000	
-----------	--

2200 Dobavljači zaliha

(3) 48.800	48.800 (1)
------------	------------

2201 Dobavljači usluga

(4) 6.100	6.100 (2)
-----------	-----------

1000 ŽR

S xxx	48.800 (3)
	6.100 (4)

23

Obveze prema zaposlenima

Primjer:

Ugovorena plaća zaposlenika iznosi mjesečno bruto 6.000 dok se neto isplaćuje 3.896. Iz te plaće poslodavac treba obustaviti 1.200 kn i to:

- 800 na ime alimentacije
- 100 za otplatu kredita
- 300 za prehranu u tijeku rada (obračun mjesečne isporuke obroka s PDV)

2300 Obveze za neto plaću

(1) 3.896	
-----------	--

23060 Obveze za obustave iz plaće za otpl.kred.

(2) 100	100 (1)
---------	---------

23061 Obveze za obustave iz plaće za aliment.	23062 Obveze za prehranu tijekom rada
(2) 800 800 (1)	(3) 300 300 (1)
1020 Glavna blagajna	1000 ŽR
2.696 (1)	900 (2)
2400 Obveze za PDV	7558 Prihodi s osnove obv.podmir.u tijeku rada
54,10 (3)	245,90 (3)

Obveza veća od potraživanja za PDV

a) u određenom razdoblju

1400-1404 Pretporez	2400-2405 i 2408 Obveze za PDV
x ukup.x	ukup.y y
x	y
x	y
x	
	(y - x)
2407 Obveze po razlici poreza i pretporeza za obrač.razdoblje	
	(y - x)

b) po konačnom obračunu

1400-1404 Pretporez	2400-2405 i 2408 Obveze za PDV
x ukup.x	ukup.y y
x	y
x	y
x	
2409 Obveze za PDV po konačnom obračunu.	
	y

* platiti do trenutka donošenja konačnog obračuna

243

Primjer:

1. Iz prijave PD utvrđena je obveza poreza na dobitak u svoti od 85.000 Tijekom poslovne godine uplaćeno je predujmova u svoti od 70.000. Razlika je uplaćena nakon nadnevke bilance.
2. Porezna uprava osporila je neke troškove tako da je došlo do povećanja obveze za porez na dobitak u svoti od 3.000 koja je uplaćena po rješenju

143 Potraživanja za porez na dobitak	
S 31.12. 70.000	70.000

243 Obveze za porez na dobitak	
70.000	85.000
(3) 15.000	15.000 S 31.12.
(5) 3.000	3.000

940 Zadržan dobitak	
2.000	xxx S

803 Porez na dobitak	
85.000	85.000

donos dobitka za porez

100 ŽR	
S xxx	15.000 (3)
	3.000 (5)

29

Pasivna vremenska razgraničenja

Primjer: Obračunani troškovi pri kupnji robe

Do završetka nabave, odnosno za potrebe zaključne kalkulacije trgovačke robe, nije primljen račun špeditera. Očekivani iznos od 1.200 kn uračunat je u nabavnu vrijednost uvezene robe. Roba je djelomice prodana.

Primljen je račun špeditera na iznos od 1.000 + 220 PDV.

660 Roba u skladištu	
(1) 1.200	
(3) 200	

291 Obračun trošk.kup.robe	
(2) 1.000	1.200 (1)
	200 (3)

140 Pretporez	220 Dobavljači
(2) 220	1.220 (2)

Primjer: Obračunani prihodi budućeg razdoblja

Proizvodno društvo isporučilo je opreme za 200.000 + 44.000 PDV Ugovorom se obvezalo da će u razdoblju od 1 godine odnosno u jamstvenom roku obaviti zamjene potrošnih dijelova koje bi inače drukčijim ugovornim odnosima trebao plaćati naručitelj. Vrijednost tih zamjena iznosi oko 7% od svote isporuke odnosno 14.000 Dodatni uvjet iz ugovora je da ako se ne postigne definirana učinkovitost strojeva i randman sirovina kupac može odustati od isporuke dijelova i pribora.

120 Potr.od kupaca	750 Prihodi od prod.proizv.
(1) 244.000	186.000 (1)
2920 Odgođeni prihodi s osnove danih garancija	240 Obveze za PDV
14.000 (1)	44.000 (1)

Knjiženje u sljedećoj godini:

405 Potraž.rezer.djelova i materij.za održ.	630 Gotovi proizv.na skl.
(2) 14.000	14.000 S xxx (2)
2920 Odgođ.prihodi s osnove danih garancija	7737 Manje obračunani prihodi u preth.god.
(2) 14.000	14.000

Razred 3

U nabavnu vrijednost ulazi neto vrijednost + svi ovisni troškovi nabave koji su bili knjiženi

Primjer: Nabava više vrste materijala kada postoji jedan račun dobavljača,
A nema zavisnih troškova

1. Poduzetnik je od istog dobavljača nabavio 100 kg željeznih profila i 20 kg maziva. Dobavljač je poslao fakturu na svotu od 4.000 za željezne profile i 1.000 za mazivo odnosno ukupno 5.000 + 1.100 PDV. Materijal i mazivo su zaprimljeni u skladište po fakturi dobavljača.

2. Plaćena je faktura dobavljača sa ŽR u svoti od 6.100

3100 Zalihe sirovine i materijala	3101 Gorivo i mazivo
(1) 4.000	(1) 1.000
1400 Pret porez po ulaznim računima	2201 Dobavljači zaliha
(1) 1.100	(2) 6.100 6.100 (1)
1000 ŽR	

S xxx | 6.100 '(2)

Primjer: Knjiženje i obračun troškova kupnje materijala kad postoji više računa
Dobavljača za jednu vrstu materijala (**uporaba računa skupine 30**)

1. Poduzetnik je nabavio materijal te od dobavljača primio fakturu u svoti od 20.000 + 4.400 PDV, odnosno ukupno 14.400
2. Primljena je faktura dobavljača za pružene usluge transporta na svotu od 3.000 + 660 PDV, ukupno 3.660
3. Primljena je faktura dobavljača za usluge ukrcaja i iskrcaja na svotu od 2.000 + 440 PDV, ukupno 2.440
4. Primljena je faktura dobavljača za transportno osiguranje materijala od 1.500 + 330 PDV, ukupno 1.830
5. Proknjižen je obračun troškova kupnje materijala
6. Materijal je zadužen na skladište.

(točke 2., 3. i 4. – ovisni troškovi nabave tog materijala)

300 Kupovna cijena dobavljača		220 Dobavljači	
(1) 20.000	20.000 (5)		24.400 (1)
			3.660 (2)
			2.440 (3)
			1.830 (4)

140 PDV		301 Ovisni troškovi nabave	
(1) 4.400		(2) 3.000	3.000 (5)
(2) 660		(3) 2.000	2.000 (5)
(3) 440		(4) 1.500	1.500 (5)
(4) 330			

309 Obračun troškova kupnje		310 Sirovine i materijal uskl.	
(5) 26.500	26.500 (6)	(6) 26.500	

311

Materijal u doradi, obradi i manipulaciji

- prema MRS 2 sve troškove koji su nastali doradom, dodatnom obradom ili oplemenjivanjem materijala ako on i dalje ostaje na skladištu treba uključiti u trošak nabave

Primjer: Dorada materijala kod drugog poduzetnika u tuzemstvu

Uz udio vlastitih troškova

1. Sa zaliha materijala dani su drugom poduzetniku na niklovanje željezni profili koji će se koristiti u proizvodnom procesu. Vrijednost profila je 40.000.
2. Dobavljač je obavio niklovanje i ispostavio fakturu na 10.000 + 2.200 PDV
3. Odvoz i dovoz profila obavljen je vlastitim prijevozom. Prema internom obračunu troškova prijevoza utvrđeno je da vlastiti troškovi prijevoza iznose 4.000
4. Niklovani profili su zaprimljeni u skladište po novoj vrijednosti

310 Zaliha sirovina i materijala		311 Materijal u doradi...	
S xxx	40.000 (1)	(1) 40.000	54.000 (4)
(4) 54.000		(2) 10.000	
		(3) 4.000	
140 PDV		220 Dobavljači	
(2) 2.200			12.200 (2)
755 Prihodi od vl.usluga			
	4.000 (3)		

Razred 4

Primjer: Obračun i knjiženje plaća u društvima koji se bave
Proizvodnom uslužnom djelatnošću

Poslodavac je obračunao plaće za mjesec siječanj 2002. g.:

1.	
- bruto plaća	32.800,00
- doprinosi iz plaće (20,6%)	
zdrav.osig. i zapošljav.	6.756,80
- ukupno porez na dohodak	4.111,32
- prirez	550,38
- iznos za isplatu	21.381,50

2. Doprinosi na plaću (16,60% MUO, zdrav.osig. i zapošlj.) iznose 444,80 kn

3. Poslodavac je sve obveze podmirio isplatom sa ŽR, a zaposlenima je plaća isplaćena na njihove tekuće račune

420 Bruto plaća		421 Doprinosi na plaće	
(2) 32.800		(2) 5.444,80	

230 Obveze za neto plaće	
(3) 21.381,50	21.381,50 (1)

242 Obveze za doprinose iz i na plaću	
(3) 6.756,80	6.756,80 (1)
(3) 5.444,80	5.444,80 (2)

241 Obveze za poreze na dohodak i prirez	
(3) 4.111,32	4.111,32 (1)
(3) 550,38	550,38 (1)

1000 ŽR	
S xxx	38.244,80 (3)

Pod uvjetom da se plaće iz primjera odnose samo na proizvodnju, raspored troškova bi bio:

420 Bruto plaća	
	32.800 (4)

421 Doprinosi na plaće	
	5.444,80 (4)

490 Raspored troškova za obrač.proizv.	
(4) 38.244,80	38.244,80 (5)

600 Proizv.u tijeku	
(5) 38.244,80	

Kada se naglasi da se troškovi odnose na proizvodnju onda se mogu ukalkulirati u cijenu proizvoda. To su takozvani uskladištivi troškovi , ulaze u vrijednost učinaka.

Troškovi sa konta 490	- terete proizvodnju konto 600	
	- terete zalihe konto 630	- PROIZVODNJA
	- zatim terete konto 700	
Troškovi sa konta 491	- direktno na konto 701	- ADMINISTRACIJA

Primjer: Troškovi vanjskih usluga reprezentacije

Primljen je račun hotela za konzumaciju jela i pića na poslovnom ručku u iznosu od 1.000 + 220 PDV.

		Porezno ne priznati troškovi 70%	Porezno priznati troškovi 30%	Priznati pretporez 30%
CIJENA USLUGE	1.000	700	300	-
+ PDV	230	154	-	66
UKUPNO	1.220	854	300	66

4180 Usluge
posredovanja pri nabavi
dobara i usluga

(1) 854

4181 Usluge
posredovanja pri
prodaji dobara i
usluga

(1) 300

2201 Dobavljači usluga

1.220 (1)

1400 Pret porez po
ul.računima

(1) 66

Putem računa 490 – raspored troškova za obračun proizvoda i usluga - uskladištivi troškovi na račune 60, 62 i 63 prenose se:

- izravni troškovi materijala
- izravni troškovi rada
- opći troškovi proizvodnje
- amortizacija (DIO)

Putem računa 491 – raspored troškova za pokriće upravnih administrativnih prodajnih i drugih troškova na teret prihoda razdoblja na račune 70 i 71 prenose se:

- opći troškovi upravi prodaje
- plaće uprave i prodaje
- amortizacija uprave i prodaje

Račun 491 – raspored troškova iz drugih aktivnosti koriste za prijenos troškova mali poduzetnici, a srednje veliki i veliki koriste ga za prijenos troškova računa 47 – troškovi financiranja i ostali financ.rashodi i 48 – ostali troškovi i rashodi drugih aktivnosti na račune skupine 72.

Izvanredni troškovi koji nastaju u rijetkim prilikama i čija priroda događanja nije uobičajena, a ni učestala u odnosu na redovne aktivnosti ne iskazuju se na računima razreda 4 nego izravno knjiže na račune skupine 73.

USKLADIŠTIVI TROŠKOVI – postaju rashodi u računu dobitka/gubitka kad se dobra prodaju

NEUSKLADIŠTIVI TROŠKOVI postaju rashodi razdoblja u kojem su nastali neovisno o priznavanju prihoda

Razred 9

Primjer: Premije na emitirane dionice

1. Dioničko društvo otkupilo je 1000 vlastitih dionica za 90.000 koje su plaćene sa ŽR.
2. Odlukom glavne skupštine određeno je da se na poziciju kapitalnog dobitka za povučene dionice prenese: iz ostalih pričuva svota od 50.000 te iz zadržanog dobitka svota od 40.000

0660 Otkupljene vl.dionice		1000 ŽR	
(1) 90.000		S xxx	90.000 (1)
9330 Ostale pričuve		9400 Zadržani dobitak	
(2) 50.000	S xxx	(2) 40.000	S xxx
9110 Kapitalni dobitak za vrijed.povuč.dionica			
		90.000 (2)	

Vlasnik poduzeća može kupiti svojih dionica u iznosu do 10% vrijednosti vlasničkog kapitala, ako je više od 10% formiraju se pričuve.

92

93

Primjer:

1. Trgovačko društvo otkupilo je vlastite dionice u iznosu od 300.000 s ciljem da taj portfelj otkupi drugo povezano društvo. Kako će proces trajati dulje od 1 godine oblikuju se pričuve u iznosu od 400.000 kako slijedi:

- iz zadržanog dobitka 280.000
- iz dobitka tekuće godine 70.000
- iz ostalih pričuva 50.000

2. U ostale pričuve prenesene su revalorizacijske pričuve u iznosu od 50.000 od sredstava dugotrajne imovine koja su amortizirana

9330 Ostale pričuve		940 Zadržani dobitak	
(1) 50.000	50.000 (2)	(1) 280.000	x
950 Dobitak tekuće financ.godine		931 Pričuve za vl.dionice	
(1) 70.000	x		400.000 (1)
921 Revaloriz.pričuve ranijih godina			
(2) 50.000	x		

94

Zadržani dobitak ili preneseni gubitak

Primjer:

1. Iz prethodne godine proknjižava se zadržani dobitak u svoti od 5.000 koji će se isplatiti tijekom tekuće financijske godine
2. Odlukom članova društva dio dobitka financijske godine u svotu od 10.000 raspoređuje se u zadržani dobitak

9401 Zadrž.dobitak (iz preth.fin.god.)		950 Dobitak tekuće financ.god.		9400 Zadržani dobitak	
(1) 5.000		(2) 10.000	5.000 (1)		10.000 (2)

990 – 999 BILANČNI ZAPISI

Primjer: Tuđa imovina u nas (pozajmica strojeva i alata)

Ugovoren je najam stroja na 2 mjeseca čija je vrijednost 100.000 kn.

Najamnina je mjesečno 2.440 (PDV je uključen) plativo do 10. u mjesecu unaprijed.

Na stroju je nastao kvar koji je otklonjen i prema fakturi dobavljača iznosi 3.660 (PDV je uključen).

Stroj je u roku vraćen.

990 Pozajmica strojeva i alata		995 Vl.pozajm.strojeva	
(1) 100.000	100.000 (5)	(5) 100.000	100.000 (1)

414 Usluge zakupa		412 Servisne usluge	
(2) 2.000		(4) 3.000	
(3) 2.000			

140 PDV		220 Dobavljači	
(2) 440			2.440 (2)
(3) 440			2.440 (3)
(4) 660			3.660 (4)

RAČUN DOBITI I GUBITKA

Za razliku od bilance koja je statični financijski izvještaj, račun dobiti i gubitka je dinamički izvještaj koji prikazuje prihode i rashode tijekom određenog razdoblja i onda se rashodi i prihodi sučeljavaju te nastaje financijski rezultat.

Prema formi račun dobiti i gubitka može biti jednostrani i dvostrani.

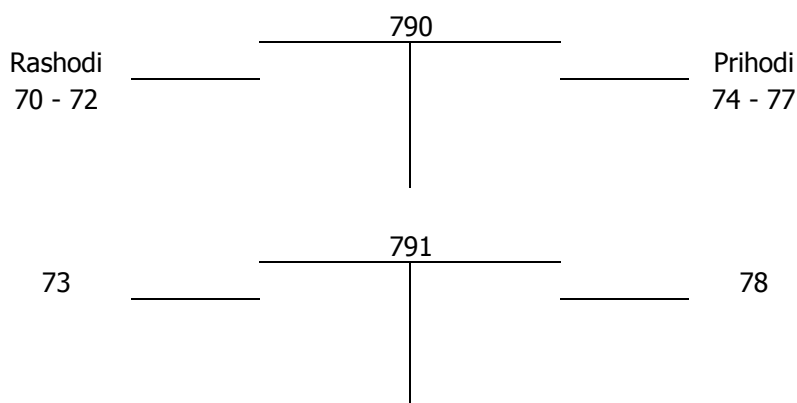
Nikada ne postoji početni račun dobitka i gubitka. U razredima 4, 7, 8 nema salda. Razredi 4 i 7 se sučeljavaju i prenose u 8, ono što ostaje u 8 prenosi se u 9.

Postoji samo početna bilanca jer se stanje imovine, dugova i kapitala utvrđuje na temelju zaključne bilance od prethodne godine.

PRIHODI
 - RASHODI - uvećani za smanjenje proizv.zaliha

prema odluci trgovačkog društva)

POREZNA OSNOVICA POREZA NA DOBIT =
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA + UVEĆANJA – UMANJENJA

800 Dobitak iz
redov.poslov.prije
oporez.

(1) 173.000		(4) 173.000	173.000 (1)
803 Porez na dobitak iz redov.poslov		243 Obveze za porez na dobitak	
(2) 67.400	67.400 (4)		67.400 (2)
804 Dobitak iz redov.poslov.poslije oporez.		950 Dobitak tekuće godine	
(3) 105.600	195.600 (4)		105.600 (3)

Primjer: Utvrđivanje financijskog rezultata

Potrebno je utvrditi financijski rezultat poslovanja poduzetnika (odnosi se na velike i srednje velike) temeljem podataka

1. skupina 70 -	troškovi prodanih zaliha proizvoda i usluga te troškovi uprave administracije i prodaje	24.000
2. skupina 75 -	prihodi od prodaje proizvoda i usluga	50.000
3. skupina 71 -	nabavna vrijednost prodane robe (nekretnine i umjetnine te troškovi uprave administracije i prodaje)	12.000
4. skupina 76 -	prihodi od prodaje roba i trgovačkih usluga	22.000
5. skupina 72 -	rashodi iz drugih aktivnosti	16.000
6. skupina 74 -	prihodi od sudjelujućih interesa i ostalih ulaganja	24.000
7. skupina 77 -	ostali poslovni prihodi	17.000
8. skupina 73 -	izvanredni rashodi	4.000
9. skupina 79 -	izvanredni neuobičajeni prihodi	6.000
	porez na dobit iz redovitog poslovanja	20.000
	porez na izvanrednu dobit	7.000

- utvrdite bruto i neto rezultat iz redovitog i izvanrednog poslovanja
- izdvojite za zakonske pričuve 2.115 kn, ostale pričuve 3.000 kn, udjele u dobiti (dividende) 30.000 kn
- ostatak čini zadržani dobitak

a)

70	790	75
xxx	(1) 24.000	(2) 50.000
24.000 (1)	50.000 (2)	xxx
71		76
xxx	(3) 12.000	(4) 22.000
12.000 (3)	22.000 (4)	xxx
72		74

xxx	16.000 (5)	(5) 16.000	24.000 (6)	(6) 24.000	xxx
		52.000			
		(10) 61.000			
			17.000 (7)	(7) 17.000	xxx
			113.000		

	73		791		78
xxx	4.000 (8)	(8) 4.000	6.000 (9)	(9) 6.000	xxx
		(11) 2.000			

	800		803		804
(15) 61.000	61.000 (10)	(12) 20.000	20.000 (15)	(13) 41.000	41.000 (15)

	820		823		824
(16) 2.000	2.000 (11)	(12) 700	700 (16)	(13) 1.300	1.300 (16)

	243		830		950
	20.700 (12)	(14) 42.300	42.300 (13)	(17) 42.300	42.300 (14)

b)

	930
	2.115 (17)

	933
	3.000 (17)

	201
	30.000 (17)

	940
	7.185 (17)

c)

Knjiženja:

- 1, 3, 5 i 8 – knjiženje rashoda prenesenih u razred 7 na kto 790
- 2, 4, 6, 7, 9 – knjiženje prihoda na 790
- (to je sučeljavanje rashoda i prihoda na kontu 790 i 791)
- 10 – prijenos bruto financijskog rezultata na kto dobitak prije oporezivanja 800
- 11 – prijenos bruto financijskog rezultata od izvanrednih aktivnosti na kto 820 bruto dobitak od izvanrednih aktivnosti prije oporezivanja
- 12 – obračun poreza na dobitak

- 13 – dobitak nakon oporezivanja (804 i 824 na 830)
- 14 – prijenos neto dobitka iz svih aktivnosti sa 830 na 950 dobitak tekuće financijske godine
- 15 – zatvaranje konta 804 i 803 sa 800 redovne aktivnosti (neto dobitak + porez = bruto dobitak)
- 16 – zatvaranje konta 824 i 823 sa 820 izvanredne aktivnosti
- 17 – raspored dobitka tekuće financijske godine